

*Handläggare:
Ebba Bodell*

Landstingsstyrelsen

Motion 2005:30 av Sonia Lunnergård (kd) m.fl. om rättvisemärkt kaffe och te

Ärendet

Motionärerna föreslår att det kaffe och te som upphandlas av landstingets förvaltningar och bolag skall vara rättvisemärkt.

Förslag till beslut

Landstingsstyrelsen föreslås fullmäktige besluta

att avslå motionen

Bakgrund

Rättvisemärkt

Rättvisemärkning är ett varumärke för social och etnisk märkning med fokus på mänskliga rättigheter och med uppdraget att främja rättvis handel med producenter i syd. Rättvisemärkt i Sverige består av en förening och ett bolag, föreningen för Rättvisemärkt och Rättvisemärkt i Sverige AB. Rättvisemärkt har systerorganisationer i 16 länder i Europa, Nordamerika, Australien/Nya Zeeland och Japan. De olika organisationerna samarbetar inom det internationella kontrollorganet Fairtrade Labelling Organizations International, FLO. Det är FLO som driver arbetet med att ta fram kriterier för nya Rättvisemärkta produktgrupper.

Rättvisemärkning är en kvalitetsstämpel som innebär att man ser till att arbetare och odlare får skäligt betalt för det arbete de utför samt motverkar barnarbete. Man uppmuntrar till ekologiskt odlande och främjar organisationsrätten och demokratin. Motarbetar diskriminering på grund av kön, hudfärg och tro och levererar produkter med god smak och av hög kvalitet. Det finns flera olika varumärken för socialt ansvar t.ex. RättvisHandel, Fairtrade, och RainforestAlliance (Grodan). Dessa tre har olika kriterier för socialt ansvar.

Förvaltningens synpunkter

Kostpolicy

Enligt kostpolicy för Stockholms läns landsting (2006-04-11) så skall landstinget tillhandahålla hälsosamma och goda måltider så långt det är möjligt. De skall baseras på ekologiska framställningsmetoder samt energi- och resurshushållning i alla led. En handlingsplan har tagits fram för att stegvis genomföra kostpolicyen inom områdena; patientmat, personalrestauranger och arbetsplatser samt friskvård, representation, kafeterior, kiosker och automater.

Lagen om offentlig upphandling (LOU)

Enligt LOU kan man vid offentliga upphandlingar inte ställa krav på ett särskilt märke. Vad LOU medger, är att vi ställer krav som motsvarar kriterierna för särskild märkning.

När det gäller rättvisemärkning vill NOU (Nämnden för offentlig upphandling) påminna om att: ”en upphandlande myndighet eller enhet kan endast i vissa undantagsfall kräva att en vara är märkt på ett angivet sätt. Ett märke kan endast utgöra bevis om att i upphandlingen relevanta krav är uppfyllda. En upphandlare kan inte kräva medlemskap i eller godkännande från en viss organisation eller ett angivet bolag, såsom Rättvisemärkt i Sverige AB. Den grundläggande frågan är således om myndigheten kan ställa krav på t.ex. att varan producerats av småbönder och arbetare i tredje världen, som har en långsiktig affärsrelation med köparen och att produkten i så hög grad som möjligt förädlats i ursprungslandet samt att social, ekonomisk och demokratisk utveckling i ursprungslandet gynnas, vilket Rättvisemärkt förutsätter. Dessa målsättningar kan, hur eftersträvansvärda de än må vara, sammantaget leda till en prioritering av varor och leverantörer som strider mot lagens 1 kap. 4 § om utnyttjandet av konkurrens och likabehandling av anbudsgivare.”

Tillgång

Nästan alla kaffebolag kan i dag erbjuda rättvisemärkt kaffe. Några få leverantörer kan erbjuda rättvisemärkt te i lös vikt.

Priset

Rättvisemärkta varor är som regel dyrare än konventionella varor. Kilopriset för t.ex. kaffe kan i dag vara dubbelt så högt som för det konventionella kaffet.

Slutsats

Enligt tillsyningsmyndigheten (NOU) är det inte förenligt med LOU att specificera rättvisemärkt kaffe/te i en upphandling. Det är ej heller möjligt att

2006 08 23

LS 0510-1775

ställa krav enligt de kriterier som ligger bakom rättvisemärket. Med anledning härav föreslår förvaltningen att motionen avslås.

Sören Olofsson